

¹ Polányi, Karl: Count Michael Károlyi. Slavonic Review (London), vol. XXIV. 92–97. (1946. január.)

² Az MKP jelvénye: vörös ötágú csillag és nemzetiszín fémszalag. Egyébként a Kisgazdapárt jelvényein is láthatók a nemzeti színek, csak az SZDP ragaszkodott az egyszínű vörös jelvényhez.

³ Csalás, balekfogás (német).

⁴ Ők megengedhetik maguknak ezt a luxust (francia).

219. F. THORNTON KÁROLYI MIHÁLYNÉHOZ

(London, 1946. április 1.)

Madam,

With reference to your letter of the 24th ultimo regarding the proposed export to the Hungarian Red Cross of certain drugs controlled by the Dangerous Drugs Acts, I am directed by the Secretary of State to say that he hereby conveys formal authority for the passing of the order in question to Messrs. Savory and Moore Ltd., Standard Works, Lawrence Road, Tottenham, N. 15., for execution.

I am to say that the firm in question must apply for the necessary export licence under the Dangerous Drugs Acts, and must undertake to pack and export the drugs in question

I am, Madam,

Your obedient Servant¹

PIL 704. f. 82. ó. e. (eredeti)

*

Asszonyom,

Hivatkozva múlt hó 24-i levelére bizonyos, a veszélyes mérgekről hozott törvény hatálya alá tartozó gyógyszereknek a Magyar Vöröskereszt részére szándékoltt exportjáról utasítást kaptam a minisztertől annak közlésére, hogy ő ezúton formális felhatalmazást ad a szóban forgó rendelés továbbítására teljesítés végett Savory és Moore Ltd.-nek, Standard Works, Lawrence Road, Tottenham, N. 15.²

Közölhetem, hogy a szóban forgó cégnek kell a veszélyes mérgekről hozott törvénynek megfelelően a szükséges exportengedélyt kérni és lebonyolítani a szóban forgó gyógyszerek csomagolását és exportját.

¹ Az aláírás nem fejez ki különös udvariasságot, abban az időben ez volt az angol köztisztviselők hivatalos leveleinek szokásos záró frázisa. A levélpapír felirata: „Belügyminisztérium. Mérgező Anyagok Osztálya” (Drugs Branch). A fenti jelzet alatt Károlyiné számos, gyógyszerküldési ügyekben írott, illetve kapott levele található, részletes jegyzékekkel és számlákkal.

² A Savory & Moore levélpapírja alapján egy cég a Bell & Croydennel. Előzőleg megfelelő engedélyt kért és kapott Károlyiné a Kereskedelemügyi Minisztérium exportengedély-osztályától.

220. BÖHM VILMOS KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Budapest, 1946. április 2.)

Kedves Elnök Uram!

Mély meghatottsággal olvastam március 25-én kelt leveledet. Nem túlzás, ha kijelentem, hogy ezt a levelet tekintem életem legszebb ereklyéjének, és boldog vagyok, hogy Te, Elnök Uram, ennyi őszinte bizalommal fordulsz felém.

Bár azt hiszem, hogy túlzás volna a főérdemet a Törvény létrehozása körül reám háritani, mert mások ugyanazzal a szeretettel és nagyrabecsüléssel Irántad karolták fel ezt az ügyet. Ebben a tekintetben bizonyos, hogy elsősorban Ries István igazságügy-miniszter, Pártunk vezetőségének tagja fáradozott a legőszintebben azon, hogy a Törvény ilyen megfelelő és szép formában kerüljön a Törvénytarba.

De engedj meg, kedves Elnök Uram, hogy megállapítsam: mindenekfelett Neked köszönhető az, hogy az októberi [forradalom] és vele együtt szabadságharcunk vezérét, Károlyi Mihályt, 25 esztendő s rágalmak ellenére, ilyen fényesen rehabilitálták.

A napi élet forgatagában sokan talán nem látták a fától az erdőt, és nem látták, mit jelent Károlyi Mihály Magyarországnak és a magyar nép számára. Ma már világos minden demokratikus érzésű magyar ember előtt, hogy a mi Károlyi Mihályunk mélységes hazaszeretete, önzetlen munkássága, rendíthetetlen elvhűsége a legszörnyűbb napokban is kitartó, egyenes irányzata, Téged nemcsak a magyar szabadságharc méltó vezérévé avatott, hanem valóságos szent és felbecsülhetetlen értékű reprezentánsa vagy a magyar ügynek. És ha Te a nemzetgyűlés határozatát „légion d'honneur”-nek tekinted és büszke leszel reá, merem állítani, hogy a magyar nép és a magyar történelem még büszkébb lehet arra, hogy van Károlyi Mihály, és volt ereje hozzá, hogy még életében elismerje Károlyi Mihály történelmi nagyságát és a Te hervadhatatlan érdemeidet.

Mindemellett azonban egy bizonyos fájdalmas keserűség marad bennem, mert én jobb szerettem volna, ha akciónknak az a sikere lett volna, hogy Te lettél volna Köztársaságunk elnöke. Már az emigrációban is éreztem, itt azonban tudom és látom, hogy milyen felbecsülhetetlen értéke lett volna annak, ha Te mint kristályosodási pont állottál volna Köztársaságunk élére. A demokratikus konszolidáció megteremtése, a reakció elleni harc lényegesen könnyebb lett volna, ha tervem sikerült volna. Éppen azért, mert nem sikerült, érzem, hogy érdemtelenül dicsértél meg leveledben.

Ami azt a megjegyzésedet illeti, hogy jobb lett volna, ha nem 100%-os lett volna a közársasági határozat, ebben indokaiddal együtt egyetértek.

A Károlyi-törvény lényeges szövegét a nemzetgyűlés elnökének levelével - mint előző levelemben említettem már - Bede viszi magával, és remélem, hogy ebből még inkább láthatod, hogy milyen nagyrabecsüléssel és szeretettel fordul Feléd a magyar demokrácia.

Arra kérek, Elnök Uram, a szöveget átolvasás után légy szíves Práger rendelkezésére bocsátani, akinek külön levélben írok arról, hogy jó volna a beszédek és a törvényjavaslat szövegét és indokolását angol nyelven egy füzetben kiadni, és ezt Angliában és Amerikában terjeszteni.

Végül rátérek arra a hibára, amelyet elkövettünk, amikor a Grófnőnek a magyar ellenállás megszervezése körüli érdemeit nem eléggé emeltük ki. Teljes egészében érzem, hogy én is hibás vagyok ebben, és igyekszem ezt jóvátenni. A legközelebbi időkben, egy héten belül, tehát még hazaérkezésed előtt, a különböző lapokban, interjúkban és cikkekben fogom nyilvánosságra hozni mindazt, amit a Grófnő a magyar ellenállás körül cselekedett, és bizonyos, hogy a demokratikus közvéleményben nagy hatása lesz ennek a felvilágosításnak. Nem mindenáron való szereplési viszketegség készítet arra, hogy a saját nevem alatt írom meg ezeket a cikkeket és interjúkat, hanem úgy érzem, hogy ezek a mai helyzetben csak emelnék az elindítandók súlyát.

Végtelenül boldog vagyok, hogy még május 1-je előtt visszaérkezel, Elnök Uram, és nagyon kérek, hogy az indulásról idejekorán távirati értesítést küldj címemre, hogy a méltó fogadtatásról gondoskodjunk. A fogadóbizottság elnöke a miniszterelnök lesz, a részletekről vagy táviratilag, vagy levélben még értesíteni foglak. Még azért szükséges, hogy érkezésedről idejekorán kapjunk értesítést, mert autót kell küldenünk Bécsbe érted, és azt akarom, hogy az autó előbb legyen ott, mint Te és a Grófnő.

Ami az Egyetem utcai házban való megszállást illeti, erre vonatkozóan előbbi levelemben már írtam, és azt hiszem, hogy úgy a Grófnő, mint Te, Elnök Uram, megértitek azt, hogy intézkedésünk ebben az irányban helyes volt.

Alig várjuk kedves Elnök Uram, hogy itt üdvözölhessünk hazai földön!

A Grófnő kezeit csókolom, Téged mély tisztelettel és őszinte barátsággal üdvözöl:

PIL 283. f. 12/46. 6. e. (másodpéldány)

221. HATVANY LAJOS KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Oxford, 1946. április 9.)

Kedves Mihály!

Remélem, hogy a Times leközlí¹ - ha ezt nem tenné, kérlek tedd el vagy küldd vissza e sorokat, hogy hazatérésed napján, némi kiegészítéssel és változtatással a Manchester Guardiannak küldhessem.

„A világrendnek” tartoztam vele, hogy ezeket a sorokat angol understatementesen² megírjam, nagyon jóleső érzés volt számomra.

Az olajconcessio kicsikarása és a miniszterek Moszkvába citálása³ nagyon lehangol. Ez utóbbi élénken emlékeztet Schusnigg berchtesgadeni utazására.

Kézcsók a leglányosabb nagymamának - szívből köszönt igaz híved

PIL 704. f. 82. 6. e. (eredeti)

¹ Mellékelve Hatvany aznap kelt levele a *Times* szerkesztőjéhez:

„Uram,

Hivatkozva az Ön lapjában április 9-én megjelent közlésre Károlyi Mihály gróf hazatérésével kapcsolatban, hadd tegyem ehhez hozzá, hogy ő nem csupán néhány száz hold földet kapott a kormánytól, de a magyar Nemzetgyűlés törvényt fogadott el a magyar nemzetnek tett szolgálatai megörökítéséről, egyben elismerve a fasizmus elleni küzdelmeit. A törvényt egyhangúlag fogadták el, miután minden nagyobb párt szónoka kifejezte háláját és tiszteletét iránta.

Megnyugtató látni, hogy egy ember, akit közel harminc éven át rágalmaztak és üldöztek hazájában és külföldön, már életében megkapta azt az elismerést és elégtételt, amelyet általában csak az utókor szokott megadni.”

² Alulértékelés - az angol jómodorhoz tartozik valakit csak visszafogottan dicsérni vagy szidni, vagy valamit állítani. Pl. „úgy sejtem” értelemszerű fordítása: „biztos vagyok benne”.

³ 1946. április 9-én Nagy Ferenc miniszterelnök vezetésével magyar kormányküldöttség utazott Moszkvába. Az előző napon, 8-án írták alá a magyar-szovjet vegyes vállalatok, többek között a MASZOVOL és MOLAJ olajvállalatok megalapításáról szóló kormányközi egyezményt.

222. KÁROLYI MIHÁLY TÁVIRATA BÖHM VILMOSHOZ

(London, 1946. április 10.)

Az orvos csak május ötödikére engedélyezi feleségem utazását. Végtelenül sajnálom a halasztást, de 27 év után nem szeretnék a feleségem nélkül menni. Boldog lettem volna, ha találkozhattunk volna. Köszönöm mindazt, amit tettél. A repülőgépjegy biztosítására megtettem az intézkedést. Kérlek értesítsd a kormányköröket.

Történeti Hivatal K 747 (egykorú másolat)

¹ A vétel dátuma. A londoni misszió táviratozza április 11-én a külügynek: „Károlyi hazautazási időpontjának megállapítása végett kéri a nemzetgyűlés ülészaka berekesztésének valószínű határnapját közölni, mely előtt fel-szólalni kíván”. (ÁVO-másolat a Történeti Hivatalban.)